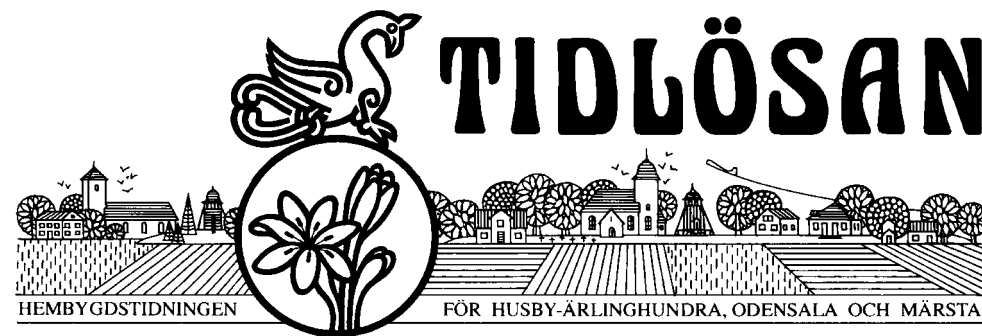

Vykort från Odensala "centrum", ca 1905

Dags för vårstädning
 se sid 2 och 18

Nr 2. April 2008. Årgång 15

Omslagsbilden:

Det som göms i snö kommer fram i tö, lärde vi oss redan av visan. Eller var det så att visan tog upp det som alla visste och fortfarande vet, fast en del inte tycks bry sig om konsekvenserna av att skräpa ner runt omkring sig?

Elever från Centralskolan snyggar upp sin närmiljö. Bilden som är från våren 1967 finns i vårt UNT-arkiv, okänd fotograf. Bilden är tagen framför Stockholmsvägen 24, 26:an skymtar i bakgrunden.

Och nu undrar vi: Nog blev det väl bra folk av barnen som sattes till detta barnarbete? Någon som känner igen sig och vill berätta mera?

TIDLÖSAN

Utgår av:

Husby-Ärlinghundra Märsta
Hembygdsförening
195 91 Märsta
Plusgiro: 36 15 92-9

Utkommer: 4 gånger per år.

Tryck: PP-Tryck, Märsta

Redaktion:

Giselher Naglitsch, ansvarig utgivare
Tel. 08-591 155 14
E-post: tidlosan@hembygdmarsta.se

Manus mottages med tacksamhet.

Vi förbehåller oss rätten att i
samarbete med författaren redigera
det insända materialet.

Innehåll:

Sid

Ordföranden har ordet 3

Eneby och Näsby i västra
delen av Odensala socken 4

Vårt 1960-tal genom
"Bygdens" ögon 12

2008 års diplom till
Torsten Englund 15

Hänt 16

Händer 17

Vårstädning och Valborg 18

Föreningens funktionärer 19

Bli medlem i vår förening

Medlemskapet berättigar till deltagande i alla evenemang, även de som inte är öppna för allmänheten, och du får Tidlösan i din brevlåda fyra gånger om året. Avgiften är 100 kronor om året och gäller för hela familjen.

Enklaste sättet att bli medlem är att sätta in avgiften på vårt Plusgiro med angivande av namn och adress. Skriv gärna *Ny medlem* som referens.

För mera information gå till föreningens hemsida: www.hembygdmarsta.se

Föreningens styrelse och funktionärer 2008

Ordförande

Bo Klang Hugingatan 3, 195 52 Märsta, 591 224 32

Vice ordförande

Peder Andersson Kättsta, 195 91, Märsta, 591 164 88

Kassör

Bente Åkesson Heimdalsgatan 36, 195 51 Märsta, 591 119 40

Sekreterare

Christer Westling Sätunavägen 24 E, 195 41 Märsta, 591 122 86

Övriga ledamöter

Tore Svensson Svensborg, 195 91 Märsta, 591 400 36

Torbjörn Engholm Friggagatan 13, 195 58 Märsta, 591 144 24

Anders Lässman Västra Bangatan 59 B, 195 40 Märsta, 591 190 30

Suppleanter

Torsten Nordén Slåsta 3, Odensala, 195 92 Märsta, 591 433 31

Lars Hedman Buregatan 9, 195 54 Märsta, 527 029 15

Kent Winbladh Berga Odensala, 195 92 Märsta, 591 430 78

Bertil Elfving Fasanvägen 29, 195 33 Märsta, 591 151 47

Sainy Gustafsson Sätunavägen 5, 195 46 Märsta, 591 433 08

Ansvarig utgivare

Tidlösan:

Giselher Naglitsch Neptunusbacken 1, 195 55 Märsta, 591 155 14

Hemsidan:

Anders Lässman Västra Bangatan 59 B, Märsta, 591 190 30

För museivisningar kontakta:

Skolfogde

Gun Pettersson Lövsäter, Odensala, 195 92 Märsta, 591 430 15

Stugfogde

Ove Åslund Tjädervägen 4, 195 33 Märsta, 591 129 25

Gör årets insats för hembygdsgården!

Styrelsen vädjar till alla som kan att ställa upp en halv dag för vår förening. Skolan och Täppavallen skall vårstädas

lördagen den 19 april.

Vi börjar kl 9.00 och avslutar med en grilllunch.

Stugfogden Ove Åslund, som samordnar dagen, vill veta vilka som kommer, dels för grillningens skull och lite för att planera vad vi kan hinna med.

Ring och meddela att du/ni kommer 591 129 25

Vi behöver dina händer, vi behöver din hjälp!

Foto: Giselher Naglitsch

Fira Valborg vid Husby skola

Att Valborg firas den 30 april behöver kanske inte sägas, men väl att gästerna hälsas välkomna kl 19.00, och att

***vår nya kykoherde Per-Johan Svärd
håller talet till våren kl 19.30***

brasan tänds kl 20.00

Sångfåglarna sjunger vårvisor

Smällare och fyrverkeri undanbedes, småbarn och hundar skall också trivas.

Varm buljong serveras i torpet, kaffe och korv i skolan.

Alla hälsas hjärtligt välkomna!

Ordföranden har ordet

I vårdagjämningens tid, när dag och natt är lika långa är det åter dags att samlas till årsmöte i vår hembygdsförening. I år blev det i konkurrens med bandyfinalerna i Uppsala och Melodifestivalens final på Globen. Ändå var det fullsatt i Husby skola och anmälan till den traditionella supén blev fullbokad, redan en vecka före sista anmälningssdag.

Maud Hedlund-Lidman och Gun Pettersson hade avböjt omval till styrelsen. Maud lämnar uppdraget som sekreterare på grund av studier och ersätts av den nyvalde Christer Westling. Gun Pettersson vill lägga mer energi på det som ligger henne varmast om hjärtat, förutom Allan är det vårt museum. Anders Lässman tog steget upp som ordinarie ledamot. Övriga nya i styrelsen blev Bertil Elfving och Sainy Gustafsson.

Årsmötet beslutade att anta förslaget till verksamhetsplan med de fyra hörnstenarna årsmöte, valborg, hembygdens dag och lilla julafton. Därtill kommer trivselträffar som det återstår att planera inför hösten. Årsmötet beslutade att medlemsavgiften är oförändrad på 100 kronor.

Föreningens diplom för 2008 tilldelades Torsten Englund. Se mera om detta på annan plats här i Tidlösan.

När årsmötets formella del var slut, och avgående styrelseledamöterna Maud och Gun samt mötets presidium avtackats med stora blomsterbuketter, var det dags för supé. I vanlig ordning hade köksmästare Torbjörn Engholm ordnat med förrätt, varmrätt, dessert och ostbricka. Gun Pettersson hade också i vanlig ordning bakat sin succétårta. Märsta dragspelsgille underhöll. Två lottringar om 200 lotter var gick som vanligt åt. Vid 21.30-tiden sköts borden mot väggarna och utrymme för en svängom skapades. Vi som är hundägare fick då tyvärr bryta upp för att ta hand om dem. Någon anmälan för djurplågeri vill vi inte ha på oss.

Ett **Stort Tack** till alla som gjorde lördagskvällen så trevlig, ett **Stort Tack** till alla som jobbade med årsmötet, före, under och efter.

Slutligen vill jag tacka alla medlemmar, styrelsen och de adjungerade till styrelsen för alla de händer som ställt upp och jobbat under det gångna verksamhetsåret.

Väl mött på våra evenemang i vår lokal Husby skola och på Täppavallen under kommande år, säger jag till alla medlemmar. Slut upp och gör en insats den 19 april, den 30 april och helgen 23 och 24 augusti, för då behövs ni!

Bosse Klang

Eneby och Näsby i västra delen av Odensala socken

Jag tog fasta på uppmaningen att skriva om mina minnen från den delen av hembygdsföreningens område som vi inte talat så mycket om, nämligen den västra delen av Odensala socken närmare bestämt Eneby och Näsby. Så inleder föreningens ordförande Bo Klang. Han fortsätter:

Minnet av Odensala börjar med att mina föräldrar hyrde Ölsta soldattorp av pappas bror Milton i slutet av 1950-talet. Torpet kallades även för Solsta. När mina föräldrar senare hade köpt torpet i Näsby, blev det så att vi på söndagseftermiddagarna besökte Eva och Milton innan vi tog bussen från hållplatsen Märsta Tull (Sundvedatorp). Det var brukligt att spela några partier krypcasino med tvångstabbe, och då gällde det att kunna räkna till 14 i huvudet. Farbror Miltons tomt utgjorde det som idag utgör Karlsborgsvägen med höga hus-

nummer. Jag skulle kunna berätta mer om området när Tingvall, Ossmark och Klang bodde där. men jag står över.

Varje fredag på eftermiddagen åkte mamma, pappa och jag till Märsta från Stureby i Stockholms södra förorter. Det var först tunnelbana till T-centralen och före SL's tid åkte vi med det bruna lokaltåget till Märsta och sedan bussen mot Sigtuna. Det hände att grannen i Eneby, Torsten Sonesson körde bussen. Vi klev av vid

Långfärdsmpedisten Sivert Klang

Händer

I samband med årsmötet redogjorde Bosse Klang för styrelsens planer inför kommande verksamhetsår. Det handlar som vanligt om årets fyra hörnstenar som ordföranden uttrycker det i sin ledare: årsmöte, valborgsfirande, hembygdens dag och lilla julafton. Årsmötet är som bekant avklarat. Det var en välbesökt och lyckad tillställning.

Valborgsfirandet annonseras särskilt, se nästa sida. Innan dess skall vinterns spår städas bort från Täppavallen. Då behöver vi Dina händer! Dina händer är också välkomna till

Hembygdens Dag den 24 augusti. Temat skall präglas av 1960-talet. Alla medlemmar, som skulle vilja se eller bjuda på något speciellt, en aktivitet, utställning eller bara att visa upp någon minnesvärd sak, är välkomna med sina idéer. Adresser till föreningens samtliga funktionärer finner Du längst bak i detta nummer.

Trivselträffar planeras till hösten. Här finns ännu inga läsningar. Alla uppslag och tips om medverkande välkomnas av styrelsen. Just nu undersöker vi möjligheten att visa film som spelades in under 60-talet av Imre Orozi, dåvarande ägaren till Foto Hungaria. Hans avsikt var att skapa en hembygdsfilm. Några rullar har nyligen återupptäckts, som vi tror innehåller Imre Orozis material.

Lilla Julafton finns ännu inte så mycket att berätta om, annat än att den är tänkt att infalla den 30 november. Så det kan ju vara värt att göra en notering i kalendern.

Tidlösan kommer regelbundet med fyra nummer under året. Så Du har ännu två nummer att se fram emot, både som läsare och berättare. Bidrag från läsekretsen är varmt välkomna.

Medlemsavgiften vill kassören ha så snart som möjligt. Den är oförändrad 100 kronor för hela familjen. Inbetalningskort medföljer detta nummer av Tidlösan. Betalar Du elektroniskt vill vi att Du anger medlemsnumret. Det underlättar kassörens arbete.

Föreningens uppskattade loppis är också en betydande inkomstkälla för oss. Gun och Allan bad redaktionen att efterlysa mera prylar. Det mesta är välkommet, dock inte kläder och stoppade möbler.

Ring 591 430 15 så kan Du bli av med det som är Dig till förtret, men som kan bli till glädje för andra. Ring samma telefonnummer om Du är spekulant. Föreningen har

en vävstol till salu, eventuellt mer än en. Det är länge sedan vi hade vävkurser i Husby skola och det börjar bli lite trångt för muséet och annat som behöver lagras.

B-länet får BB-skyltar på nya bilar

Nästa år kommer de nya bilar-
na i Stockholms län att få BB-
skyttar. B- och BA-serierna är
fulltecknade. Av BA-serien åter-
står knappt 13.000 lediga nummer.
Länsstyrelsen i B-länet har hem-
ställt hos regeringen att den skall
fastställa den nya bokstavskom-
binationen. Stockholms stad fick
först A, sedan AA och AB. Sam-
ma mönster bör rimligen följas i
Stockholms län.

1966-12-23

Märsta Teater

Tel 0760/122 18

Fredag kl. 19.30

"VÄSTERNS LAGLÖSA"

Fredag och söndag kl. 19.30

"HET STRAND"

med Elizabeth Taylor,
Richard Burton
Barnförbjuden

Onsdag kl. 19.30

"DET GLADA 20-TALET"

med Helan och Halvan

Sista föreställningen för
säsongen

Skolmaten

MARSTA: Måndag, inlagd sill,
ägghalva, potatis. Tisdag, pann-
kaka, sylt, råkost. Onsdag, köttbul-
lar, sås, potatis, grönsaker.

Och varför fick dom ingen mat på torsdag
och fredag? Jo, då var det sommarlov!

Hänt *forts*

Nya medlemmar

Nya medlemmar hälsas välkomna i
föreningen: Rakel och Nils Pellmas,
Sainy Gustavsson, alla i Märsta.

Jovisst var bilden från Odensala

Barbro Collin ringde direkt. (Det var
ju en bekräftelse på att Sven Eriksson
redan hade delat ut Tidlösan.) Barbro
menade att den anonyma bilden i förra
numret måste vara farmors och farfars
hus, manbyggnaden på Lundby gård
i Odensala. Och det är systrarna Maj
och Astrid Andersson som sitter på
trappen. Ring Maj så får Du veta
mera, sa hon.

Naturligtvis ringde jag Maj, som
numera heter Gelinder. Jodå, skratta-
de Maj, när hon svarade, det är vi två
som sitter där. Men vad vi hade för
oss minns inte jag. Astrid som var
några år äldre än jag var fortfarande
hemma. Så bilden kan vara från 1930
eller något lite senare. Astrid fick
namnet Jansson när hon gifte sig.

Någon postväska minns inte Maj.
Visst lämnade och hämtade mjölkskjut-
sen post och tidningar nere vid station-
nen. Efter vägen brukade folk passa
på när skjusten kom. Dom stack till
kusken små lappar för inköp och ären-
den, och dom skickade med någon
silverkrona, ibland kanske en hel tia.
Det var mycket pengar på den tiden,
påpekar Maj.

Tullen (Tullstugan) och sedan åter-
stod en promenad på 1600 meter. Som
sagt, samma sak fast i omvänd
ordning hände på söndagen.

Det hände också att pappa åkte
moped, en liten nätt resa på fem mil.
Vid ett tillfälle körde han omkull vid
Haga södra. Det blev en resa med
ambulans till KS med brutet ben. Det
visade sig att benpipor stack ut från
benet. Idrottsläkaren Sten-Otto
Liljedahl opererade honom. Resul-
tatet blev en sjukskrivning på ett år.

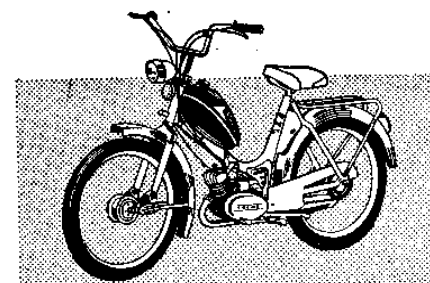
När SL föddes 1967 gick det lättare
att resa. Buss till Älvsjö, därefter
pendeltåget till Märsta och linje 570
eller 575 till Sigtuna Tull, som
hållplatsen hette då. I samband med
ombyggnad av länsväg 263 försvann
hållplatsen till mammas stora
förargelse. Hon parkerade nämligen
sin cykel, en Nornan årsmodell 1951,
under en gran vid Tullstugan.

Det myckna utnyttjandet av kollek-
tivtrafik kom sig av att mina föräldrar
inte hade körkort. Varför de inte tog
körkort vet jag inte. Men deras två
barn med familjer som vuxna hade
körkort, och då löste det sig att vi
skjutsade när det skulle fraktas grejer
till eller ifrån Märsta.

Påskan 1961 gick flyttlasset från
Solsta till Näsby. Vi köpte torpet av
Karl och Matilda Pettersson som i sin
tur köpt det år 1946. Förmodligen
styckades tomten av från Näsby gård.
De som hjälpte till med flytten var

Ingegerd, Anna och Gunnar Larsson.
Bengt Nyman höll med lastbil.
Lastbilen var nerbackad på gården
och Gunnar parkerade sin bil vid
vägkanten, där en mötesskylt nu står.
När vi var klara och de skulle åka iväg
hade någon med taggtråd stängt in
bilen. Pappa hade sina aningar vem
det var, så han gick ned till Näsby gård
och knackade på hos Norrsell och
frågade om de hade stängt in bilen.
De erkände och pappa skällde ut dem
efter noter. De trodde att vi var några
utsocknes som flyttat dit, men som
sagt de blev varse om något annat.
Efter detta kom de väldigt bra
överens.

Till och från jobbet?

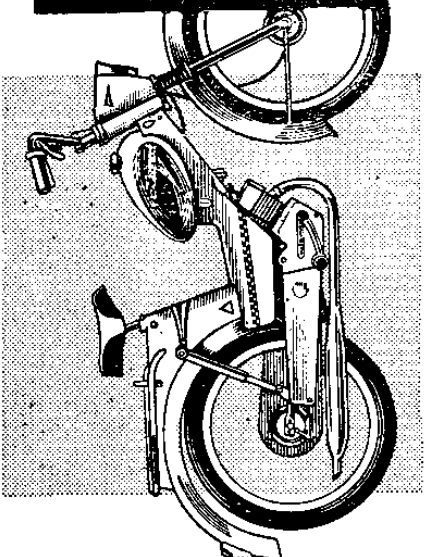
Lös färdproblemet med Crescent
standardmoped. Motor med hand-
växel, kickstart och fotsteg. 5 års
trafikförsäkring med varje moped! Se
en verkligt robust och tålig moped.

Crescent

Sigtuna Järnhandel AB

Tel. 50218 - 50219 — Sigtuna

CRESCENT
- nu med racerväxel

som ger ax i särklass och ny **helsvensk HVA-motor**, som byggts på erfarenheter från motocross-VM! 5 års trafikförsäkring med varje moped!

Crescent

Sigtuna Järnhandel AB

Tel. 50218 - 50219 — Sigtuna

Red. hade en kamrat på 1950-talet som visste hur man stegrade en moped. Han kunde köra hundratals meter på bakhjulet. Det berodde ju inte på mopedens enorma motorstyrka, fastmer av killens skicklighet att få upp hojen och sedan hålla balansen. Man kan fundera om Sigtuna Järnhandel ville uppmuntra sådant beteende med sin annons?

De mesta i mina minnen kommer att handla om Näsby. På den tiden, i början på 60-talet var det jordbruk med mjölkproduktion. I Näsby var de två gårdar. Tor Norrsell drev Näsby 1:2 på 47,8 ha och Sven-Olov Leksén drev Näsby 2:2 på 50 ha. De hade ungefär 20 kor vardera och Leksén hade även höns. Norrsell hade en traktor Fordson Major, en blå utan hytt och Leksén en Volvo modell T21, röd utan hytt. När man stod på sidan och åkte med var det bara att suga i sig de svarta dieselavgaserna med illamående och huvudvärk som följd.

Norrsell hade bland annat sina kor i bete på åkern utanför vår tomt. Pappa hade planterat björkar som de gick och åt på. Fem år senare och efter övertalning fick han köpa till en bit till. Korna gick även på en åker bortanför runstenen, och på eftermiddagen, vid femtiden skulle de hem för mjölkning. Då fick man vara med och fösa hem dem. På den sträckan fanns tre infarter till hustomter som med taggråd eller stänger hindrade korna att gå in på tomterna. Vi kunde också handla mjölk av bägge lantbrukarna i vår treliters mjölkflaska. Hos Leksén kunde man köpa ägg, eftersom de hade höns. När korna stod i båset för mjölkning var det bara att greppa rakan och mocka gödsel och fylla i skottkärra. Men transporten till dynghögen gjorde inte jag. De få liter mjölk som togs direkt var inte

Hänt

Hembygdsföreningens diplom för 2008 har tilldelades Torsten Englund

med motiveringen:

”För hans gärningar inom musik, dans och sång, som under många decennier, har givit flera generationer lycka och glädje i kulturens tecken, i vår hembygd”. Diplomet överlämnades i samband med föreningens årsmöte. Torsten, som var mycket glad, stolt och rörd, sa efteråt att det var den finaste utmärkelse han fått genom åren. Pristagaren hade tagit med sig sångerskan Marie Westerlind till supén. Med hennes hjälp framförde pristagaren sitt tack till föreningen, i form av sång och pianospel.

Foto: Sven Eriksson

1965 09 24

Provisoriskt köpcentrum

Arbetena på ett provisoriskt köpcentrum i Märsta har påbörjats. Det skall ligga efter nuvarande Stockholmsvägen, högt i norra delen av Märstaåns dalgång, varifrån det är bra utsikt över de kommande stadsdelarna Valsta och Brista. Det är fråga om fem huvudbyggnader. Först någon gång på senvintern väntar man att märstaborna skall kunna börja handla där. Montering av de begagnade barackerna, köpta från Södertälje, påbörjas nästa månad.

1965 02 12

Märstavattnet snart befriat från klorlukt

Lukt, klorhalt och hårdhetsgrad har betecknats som anmärkningsvärd i Märstas hushållsvatten under senare delen av 1964 och början av 1965. Från Görvelnverket meddelas att man skall försöka maskera lukt och smak av klor i vattnet om några veckor. Som red minns besvärades vi av detta problem under många år.

1966 01 14

Märstapolisen får rum i provisoriet

Märstapolisen, som under senare tiden varit trångbodd, kommer nu att få nya lokaler i det provisoriska centrum som är under uppförande. Man kommer att få 12 rum till sitt förfogande, vilka skall disponeras av utredningsavdelningen. Huvuddelen av polisstyrkan kommer dock att finnas kvar på den gamla polisstationen vid Stationsgatan. Där emot skall den personal som tillfälligt håller till vid Sätunavägen överflyttas till de nya lokalerna i början av februari

Brand- och polisstationen i mitten av 1960-talet, nu utplånad för att ge plats för nya bostäder. UNT

1965 05 14

Gymnastikhusbygget med simhall vid Ekilla högstadieskola skall enligt planerna vara fullt färdigt under första hälften av juli månad. Exteriören är i det närmaste klar. Inne i byggnaden pågår slutarbeten. Gymnastiksalen blir 20 x 40 m och bassängen blir 12,5 x 6 m.

Bilden: Vykort, något beskuret

mycket. Det mesta gick till mjölkcentralen med mjölkbil som var försedd med tank.

När det var skördetid både för hö och säd var både farsan och jag med och hjälpte till. Det var inte som idag. Bägge lantbrukarna slog höet och sedan släpräfsa ihop för att sedan hässa. Norrsell hade en jordbör kopplad till traktorn och upptill fanns en låda av metall som man lade en stor sten i eller fick man trycka med sin hela kroppstyngd, medan Leksén körde med ett hederligt spett. Man satte sju störrar på rad, lite i zick-zack och tre varv med linor och hässjade med högaffel. När det var torrt var det hemkörning till höskullen. Där hade Leksén mer utrustning. En travers

som han lyfte upp hela lasset med och körde in det i ladan. Där gungade han lite på det och då lossnade kättingarna och hela lasset landade på rätt ställe. Leksén hade bekanta från Skara som kom upp till Näsby på somrarna. De hade ett par grabbar i min ålder som talade dialekt. Vi hade mycket kul tillsammans.

När det var dags för skörd av vete och havre fick jag sitta på självbindare och kolla av att inget fastnade. Självbindaren kastade ut kärvarna och den fångades upp i en stålställning. När man fått ihop fem till sju kärvar tryckte jag ned en pedal och ställningen gick ner och kärvarna landade på marken. Sedan ner med en stör och en kärve trädde på och sju runt och

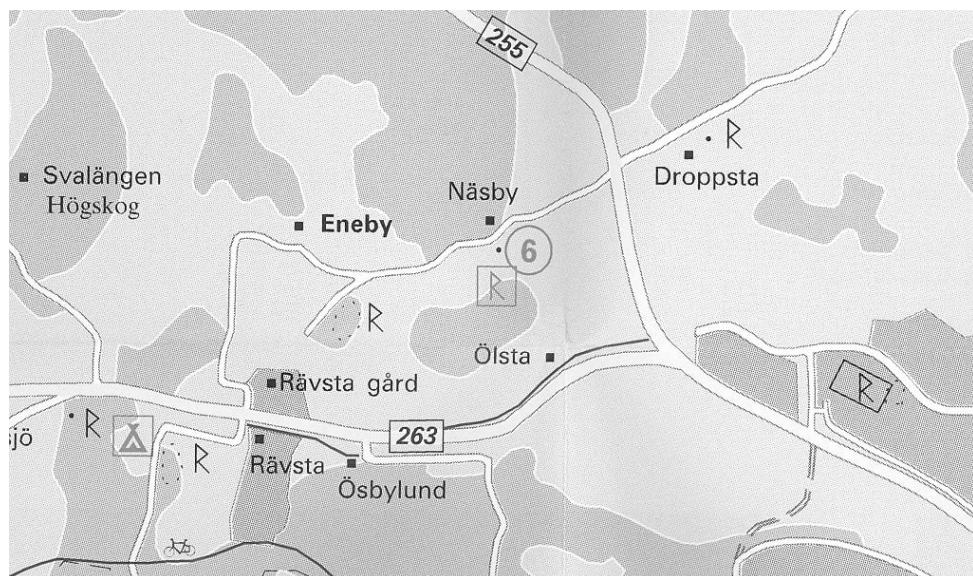
Författaren med sin kusin Ingegerd Larsson (gift Nyman) och med Norrsells höhässjor i bakgrunden. Bilden är tagen ca 1962, troligtvis av Börje Klang.

sedan fyra uppe på åt alla väderstreck. Efter torkningen var det dags för hemkörning och arbete vid skörde-tröskan. De bägge jordbrukarna stod på kortsidan med en kniv som de trädde på ena handen och skar upp snörena och matade in i tröskan. Tröskan var remdriven och där skil-des agnarna från vetet. Kornen ham-nade i jutesäck. Sedan hände det att de for till Edeby kvarn för att mala till mjöl eller for de till silon i Vidbo. Halmen lades på logen för att användas till ladugården.

Som sagt, relationen med Tor Norrsell blev allt bättre. Jag minns mycket väl när vi åkte till Svalängen. Norrsell hade en eka vid Garnsviken. Pappa och Norrsell hade köpt två fisknät var. På lördagar vid femtiden kom Norrsell med sin Opel Rekord

och plockade upp pappa och mig. Väl framme vid Svalängen rodde vi ut och lade näten. Någon flytväst var det inte tal om i mitten av 1960-talet. Tidigt på söndag morgon var det dags att vittja nät. Klockan var runt sex och det var inte alla söndagsmorgnar jag orkade gå upp. Gös, gädda och abbor-re var fångsten. Det hände också att vi rodde ett varv med drag på viken. Innan Norrsell flyttade från Näsby lade de ut näten med utgångsläge vid Karlsson i Fiskartorp som ligger granne med Charlottenberg.

Tor Norrsell, född 1902, var son till en sjökapten i Sigtuna. Han gifte sig med Ebba Mellbin, född 1901 från Stockholm. Han köpte Näsby 1951 enligt boken Sveriges bebyggelse, men det finns en handling som säger att han styckade av en tomt redan 1946.

Red. befarar att inte alla läsare är förtrogna med var Eneby och Näsby ligger

1965 06 25

Begagnade baracker till provisoriskt affärscentrum

Kommunalfullmäktige beslöt vid sam-manträde förra torsdagen att anordna Märstas tidigare omnämnda provisoriska affärscentrum. Kommunalnämnden fick i uppdrag att förvärva baracker för ända-målet samt förbereda och ombesörja nöd-vändiga markarbeten. För finansieringen av anläggningen upptas ett 5-årigt lån på 1,2 milj. kr. Eventuell förlust på anlägg-ningen skall belasta samhällets framtida permanenta centrum. För den som inte minns: det var begagnade baracker från Södertälje som skulle köpas.

1965 08 27

Katastrofhot för hälsovården i Märsta

Stor personalbrist. Nämnden frånsäger sig epidemiansvar. Samtliga de uppgifter som hör hemma under hälsovårdsnämnden sköts i Märsta för närvarande av en enda man! Läget är orimligt, påpekar nämnden i en bister inlaga till bered-ningsutskottet i Märsta. Så länge nämnden inte får bättre personalresurser kan den inte ta ansvaret för de uppgifter som den i normala fall ska sköta om. I dag släpar praktiskt taget allt efter, understry-ker nämnden: avlopps- och vattenförore-ningsfrågor, livsmedelsfrågor, ärenden om oljespill, för att ta några exempel.

1965 10 15

Märstas Tandläkarproblem olösligt i nuvarande dyrort

Fru Margareta Almgren (cp) fick lugnan-de besked på en av sina frågor vid senaste fullmäktigesammanträde. Pro-vinsialläkarfrågan ser ut att ordna sig

inom den närmaste framtiden. Kommu-nen får lokaler i det nya affärshuset vid järnvägsstationen och nuvarande provin-sialläkaren Tord Löfberg har återkallat sina ansökningar till överläkartjänst i Göteborg respektive Trollhättan.

Det ser sämre ut beträffande skoltand-vården. Tjänsten har utannonserats, men har inte lockat någon sökande. Skolan i Märsta har nu 1 700 elever. Frågeställa-ren undrade om skolstyrelsen betalar räkningar för skolbarns tandvård hos privata läkare när skoltandvården inte kan klaras i den nuvarande situationen. Frågan besvarades av skolstyrelsens ord-förande, nej det har man inte möjlighet till. Det verkar svårt att få någon skol-tandläkare till Märsta så länge kommu-nen ligger kvar i dyrort tre.

1965-02-05

Rika gravfynd väntas i Märsta

Märsta byggnadsnämnd har begärt hos kommunalnämnden att den skyndsamt skall låta or-ganisera förberedelserna för en utgrävning av gravfältet på Val-staområdet. Landsantikvarie Alf Nordström omtalar att Valstabys gravfält är från yngre järnåld-ern men fältet kan även vara av äldre ursprung. Troligen är fältet från epoken mellan vi-kingatiden och vendeltiden, om-kring mitten av 1000-talet efter Kristi födelse. Rester från be-gravningsplatser, urnskärvor, benrester, dräkt detaljer såsom spännen, smycken, pärlor och kammar samt rester efter enkla redskap och vapen bl.a. knivar är troliga samtida gravfynd.

Vi fortsätter att spegla 1960-talet med att referera delar av det loklapressen rapporterade om. Det mesta handlade ju, som alla vet, om byggenskap och kösamhället. Kösamhället var förvisso ingenting som bara berörde Märsta. Men här blev det extra påtagligt, när inte utbyggnaden av nödvändig service kunde hålla jämna steg med den växande befolkningens efterfrågan.

1965 02 12

Förstklassigt centrum

Planen för Märstas ansikte mot omvärlden och märstabornas nya vardagsrum har presenterats. Ett jätteprojekt baserat på 40 000 invånare. 5 000 personer kommer att vara sysselsatta här inom alla branscher. Biltrafik och gångstråk går i tre skilda plan. Via hissar och rulltrappor förflyttar man sig till den nya femspåriga

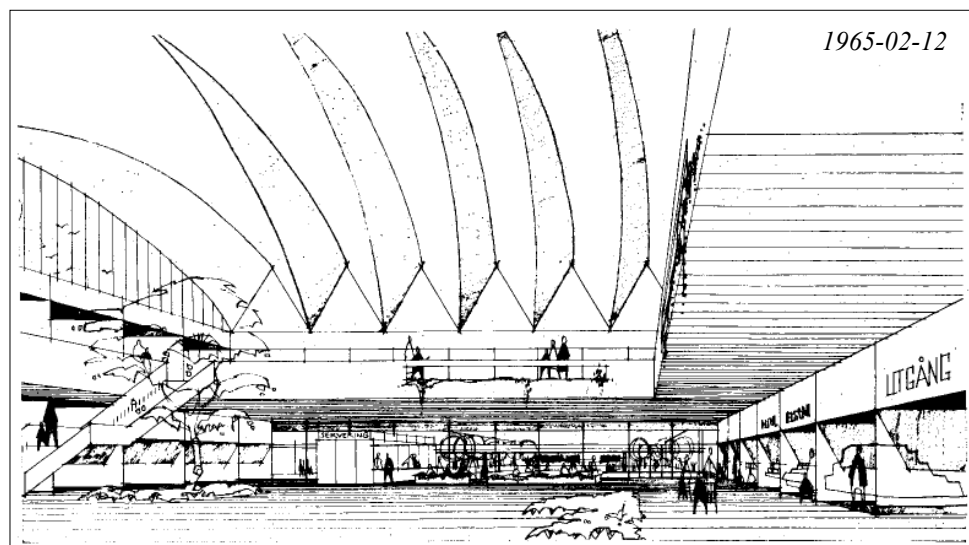
järnvägen till Stockholm. I utkanten av centrum finns skolor, sjukhus och nybygge för Tippstjänst.

1965 06 25

Stor oro i Märsta, byggkris befaras

Det går för långsamt med fastställandet av alla viktiga byggplaner och det är svårt att få igångsättningsstillstånd för oprioriterade byggen. Kontorshuset för Tippstjänst är oprioriterat. Stadsplanen för Valsta är inte fastställd. Oron är stor för sysselsättningen för de ca 300 byggnadsarbetarna i Märsta, som till stor del importerats från Norrland. Arbetstillfällena blir allt färre. Efter den 1 oktober kan det uppstå ett stort vacuum.

Avtalet för arbetarna är så konstruerat att de inte kan flytta tillbaka till Märsta när en rush börjar här, utan man är då bundna vid sina nya verksamhetsorter. Någon mer arbetskraft från Norrland kan inte heller påräknas då specialarbetarna behövs där. Ingenjör Wilhelm Watz på Märstabostäder är bekymrad.

Jag tror mer på att han köpte Näsby på 1940-talet. De sålde gården på 1970-talet, exakt vet jag inte. Det var tänkt att sälja till dåvarande ägaren av Rävsta gård. Men Sigtuna kommun utnyttjade sin förköpsrätt och köpte gården. Norrsell flyttade till Tingvallavägen 50, där han avled 1981. Ebba flyttade senare till Sigtuna och avled 1986. Kommunen styckade upp gården i hus samt skog och mark. En privatperson köpte huset. Skogen och marken köpte Ölsta gård.

När familjen Leksén kom till Näsby vet inte jag, men familjen bestod av en far Karl Gustaf, född 1880 i Tuna samt två barn Gertrud född i Stavby 1911 och Sven-Olof (Olle) född 1915 i Almunge. I Sveriges bebyggelse står det att Olle arrenderar gården från Lundbergs sterbhus eller dödsbo som vi säger idag. Sedermera köpte de gården. Fadern Karl Gustaf avled 1967. Tre år senare, närmare bestämt 1970 avlider Olle, i cancer tror jag, endast 55 år gammal. Jag minns att det blev förstämning i byn och om Gertrud fick någon stöttning vet jag inte. Det blev auktion på jordbruksmaterialet och korna skickades till slakt eller såldes vidare. Men hon behöll hönsen ett tag till. Jordbruket arrenderades ut.

Jag minns klart auktionen på fordonen, en Opel Rekord med "dollargrinsgrill", en 50-tals modell, samt den röda traktorn. Det ansågs att

traktorn var mindre värd, men det blev precis tvärtom, personbilen gick för en spottstyver och traktorn för ett överpris. Åren gick och Gertrud bodde kvar, men hennes syn blev dålig, som övergick i blindhet och hon fick leva till 1998. Några arvingar fanns inte, men hon hade testamenterat gården till De blindas förening.

Efter ett år sålde föreningen gården och köpare blev VoV Eric Andersson AB, numera Frijo.

Eneby – Näsby Vägsamfällighet bildades den 28 oktober 1967 och en resolution antogs av Länsstyrelsen i Stockholm 19/12 1967 till en expeditionsavgift på 10 kronor daterad den 3 januari 1968. I denna handling finns stadgar för samfälligheten samt den förrättning som avses. Sakägarna vid förrättningen var Yngve Carlsson, Lars och Aina Carlsson, Lars Hallberg, Tor och Ebba Norrsell, Sivert Klang, Sone och Sonja Sonesson, Lennart Carlsson, Helge Carlsson, Olov Leksén, Gösta Sonesson, Torsten Sonesson, Gustaf Dahl (ombud för Billings dödsbo), Gudmar och Brita Wahlstedt. Flertalet av de uppräknade från 1967 lever inte idag år 2008.

Samfälligheten svarar för vägsträckan från den allmänna vägen Stockholm – Uppsala vid Orresta fram till allmänna vägen Märsta – Sigtuna vid Rävsta i Odensala socken, Märsta kommun, Stockholms län. Vägens

längd är 2 530 meter, samt numera två bivägar. Själva mätningen av vägen var en kul upplevelse. Det var Leksén, Norrsell, pappa och jag. Torsten Sonesson kan ha varit med. Fler kommer jag inte ihåg, men vi hade mätt upp ett rep till 20 meter och vi började mätningen vid Orresta. Vid var 20:e meter slog vi ner en brädbit med avståndet från den allmänna vägen. Hjälpmedel var traktor med vagn, brädbitar uppsågade i 30 centimeters bitar, en yxa för att spetsa med samt en tuschpenna för att skriva avståndet. Jobbet tog närmare bestämt hela dagen, men kul var det.

Samfälligheten är fortfarande verksam och det är kring den som den naturliga träffpunkten är. Det nya är att vägen har fått en liten ny sträckning i samband med 263:ans nya sträckning, breddning och utfarter. Flera har på senare tid köpt tomter som har avstyckats och byggnationen har ökat och även medlemmarna i samfälligheten har ökat. Men den tunga trafik har minskat betydligt, eftersom inga mjölkbilar trafikerar vägen.

När man åker från Orresta och passerar de övre delarna av Märstaån kommer man först till kurvan som blev kallad för "de minas kurva". Ebba Norrsell hade sin systers barn boende där. De kallade henne alltid för moster. Hon talade om de mina.

Vid denna kurva låg förr i tiden en dansbana där traktens unga gick och dansade. Stämningen var säkert som i Frödings text, "Det var dans bort i vägen". Efter kurvan på vänster sida, där det idag finns bikupor, ligger Los hage som har vuxit igen med sly. Pappa gick där en sommar och rensade och fick ta hand om veden till spis och kamin.

Där nere i hagen ligger en källa som kallas för Los källa. Den innehåller vatten som är väldigt kallt och man blev skrämmd som barn att man inte skulle dricka där. Man kunde ju ramla

Runstenen vid Näsby. Foto Bo Klang

i och drunkna. De vilda djuren gick och drack där. Nu är det länge sedan jag gick ner dit, men sist så var det lite för mycket igenväxt. Men jag hoppas att boende efter vägen kan göra en insats för hagen och källan. Uppe vid vägen står den berömda Näsbystenen U455 som restes av en son till minne av sina föräldrar som drunknade i sjön nedanför, som idag är fullt brukbar åkermark.

Den 30 juli 1968 hände vid denna kurva en dödsolycka. Som bekant gick ju Sverige över till högertrafik i september året innan. Från Orresta kom Helge och Maria Karlsson i sin bil och från Eneby kom Margit Sonesson. Någon väjde åt fel håll och kollisionen var ett faktum och Maria Karlsson avled. Det satte sina spår i boende efter vägen. Den nybildade vägföreningen fick tillsammans med markägarna såga ur för att få bättre sikt.

Även rallytävlingar har körts på vägen. En specialsträcka i en tävling som Skepptuna MK arrangerade som hette "Erkki Temmes minne". Då hade vi många gäster hos oss. Antingen stod man på vår tomt eller borta vid runstenen eller de minas kurva. Tyvärr kör de inte mer hos oss. Det har att göra med att samfälligheten har lagt ned resurser på att hyvla och grusa vägen och kort därefter körs tävlingen, i våra ögon för sent. Annars gör rallybilarna ett bra förarbete.

Eneby har jag inte mycket minnen ifrån, eftersom vi inte var välkomna dit. Tydligast blev det på 1960-talet när det var dans på logen i Eneby. Vi gick dit, eftersom vi hört talas om det. Men vi var inte välkomna. Det är klart att sånt sätter spår i sänjan. På senare tid har det blivit bättre. Undantag fanns och ett var att mamma och pappa blev bekanta med Torsten och Birgit Sonesson. Det blev ju ännu tydligare när även Torstens son Anders och jag arbetar i samma bransch och även på samma arbetsplats under en tid.

Eneby gård ägdes av bagarmästaren Sone Sonesson, kallad "Bagarn". Hans bageri bakade Sonessonslimpan. Bageriet fanns i Sollentuna. När Sone slutade med jordbruket och avled flyttade hans fru Margit till Märsta. Deras son tog över gården, men det blev inte bra och den började förfalla. Till slut såldes gården till VoV Eric Andersson AB och huvudbyggnaden står tom sedan dess.

Nu har mitt minne tagit slut. Det finns säkerligen någon i föreningen som också har minnen om torp och gårdar efter någon byväg i Odensala och Husby-Ärlinghundra socknar. Det är dags att berätta dessa minnen och även skriva ner dem och lämna till Tidlösan.

Bosse